

לקראת שבת

יעוניים וכיורים בפרשת השבוע

שנה ח / גלון שכא

ערש"ק פרשת שלח ה'תשע"א

ח' ימים מיציאת מצרים עד קריית ים סוף?

משמעות חטא המרגלים בדרך החסידות

גדרי חיוב וראיות בצדיציות

לימוד התורה בכל מצב

לקראת שבת

מאן יא עורי? - עורי מעם הא!

באגדת הקודש כתבי יד קדש הקדושים הוד כ"ק אבותינו רבותינו הקדושים אשר חנני הש"ת נמצוא אגדת קודש כתבי יד קדשו של הוד כ"ק אוזמו"ר אדמור"ר מוהו"ש זצוקלה"ה נבג"מ ז"ע, כתוב לאחד החסידים הנודעים בשם.

ובדבר ענייני פרנסה שדווג וכותב מאין יא עורי, הלא בסמור לו כתיב עורי מעם הו' עושה שמים ואדרץ הzon ומפרנס לצבאות השמיים וצבאות הארץ לכל ברוי' וברוי' לפ' מה שהיא בעתה ובזמנה.

ובאמת מוכרכ לכל בעל עסק יראה להרגיל עצמו במחשבת טובה זו לציר לעצמו בכך הבטחון שפרנסתו מזומנת לפניינו, ואם מתאוחר איזה זמן הנה הא-ל הטוב יתרך ויתעללה ישלם לו במתיב ויהי' בשמהה באמת.

ובשמחתו זאת וטוב לבבו ישකוד לשמר הקביעות עתים לתורה מדי יום ביוםו בלימוד הנגלה ובלימוד החסידות וגם יעסוק באהבת ישראל לעורר את מכיריו ומיודעיו לבוא לשיעורי הלימודים איש איש לפ' ערך וחושיו וכשרונוטיו.

מעלה גדולה ונפלה, מה שנשגב מישובי אهل

עוד זאת מעלה גדולה ונפלה בבעלי עסקים אשר הם, רק הם, יכולים לזכך את הרחובות והשוקים לאור נועם אלקינו, מה שנשגב מישובי אهل.

ובעבדות בעלי עסקים מתחלקת לשתי סעיפים עיקרים, הא' העבודה עם עצמו, והב' העבודה עם זולתו, אשר שניהם כאחד משivet נפש.

העבודה עם עצמו הוא אשר בעת עסקו ממש בשעה הפנו' בישבו בחנות והדומה לימוד משנה משניות פרק תניא, ויהי' לו איזה דברי תורה כמו חומש משניות תהילים תניא שיחי' בקי בהם בעל פה, למען שיוכן לחזור עליהם בהלכו ברוחם ובשוק או בחנות והדומה.

והעבודה עם זולתו הוא אשר בעת הדברה במילוי דעתם ובענוני עסק הנה צרכיים לסבב הדברה בסיפור איזה מעשי' יפה ולמזה עילה וסיבה לעורר על לימוד והשתתפות בתהווודות חסידית, וכאשר מדברים באהבה פעם ושתיים הנה הדברים נכנסים ללב השומע ועושים פרי טוב.

(אגרות קודש ח"ג עמ' שיב-שטו)

בטחון בעלי-עסקים

- חלק ראשון -

ובאמת מוכרא לכל בעל עסק יראו הא' להרגיל עצמו במחשבה טובה זו לציר לעצמו בכך הבטחון שפרנסתו מזומנת לפניו, ואם מתאהר איזה זמן הנה הא' הטוב יתברך ויתעלה ישלם לו במיון ויהי' בשמחה באמות.

לעורר בעצמו האמונה והבטחון

ובדבר התאותנות בענייני הדאגה שדווגאים איך נגמרו העסקים אשר זה מחליש את הבריאות ומבלבל במאד.

הרי השכל הבריא שולט על הלב בטבע תולדתו הנה מלבד זאת הרי המאמין לא יהוש לכל הרהור הלב בדעות מדותן שונות במילוי דעתם בכלל ובעניינים פרנסה בפרט, כי וברוך הוא אלקיך בכל אשר תעשה כתיב.

האדם צריך ורק לעשות kali לפרשנו ולהשתדל בכל כחו שהכל תה' טהורה מכל סיג ופסולת דאונאה וכו' והיינו שיהי הכל עפ"י דיני התורה אשר או הוא kali ראוי' לברכה העליונה בשתיים, פרנסה בריווח ואשר פרנסתו תלך למקום הרואוי שלא יהיה בזה סיגים ופסולת כלל.

וזאת היא עבודה הבעל עסק לעורר בעצמו האמונה והבטחון גמור בהו' ב"ה הון ומפרנס לכלبشر כי הוא ית' יתן לו פרנסתו בריווח, וצריך להיות בשמחה טוב לבב באמת כאלו כבר פרנסתו במזומן לפני.

פתח דבר

והנה בודאי אשר גם לחשיבות עדר' אין צורך, ואדרבה על ידי לימודם בתורתנו תורה חיים יתוסף בברכות נוותן התורה הוא בורא עולם ומנהיגו בהמצרך להוריהם, זאת אומרת, גם בפרשנותו ובבריאותו, יש להשתדל בעצות אחרות אבל לאמעט ח'ז' באותו העניין שעל ידו מנוסף ברכה גם בעניינו הוא.

(אגרות קודש ח"ד אגרת ד'תפס)

בעזה"ת.

לקראת שבת קודש פרשת שלח, הננו מתכבדים להגיש לקהיל שוחרי התורה ולומדי', את הקונטרא 'לקראת שבת' (גליון שכא), והוא אוצר בлом בענייני הפרשה מתוך רבבות ענייני חידוש וביאור שבתורת נשיא ישראל ומהiego, כ"ק אדמו"ר מליבוואויטש זצוקלה"ה נבג"מ ז"ע.

וזאת למודיע, שבדרך כלל לא הובאו הביאורים בשילוחם כפי שנאמרו, אף עובדו מחדש ונערכו ע"י חבר מערכת, ופשוט שלפעמים עמוק המושג וקוצר דעת העורכים יתכן שימצאו טויות וכיו"ב, והם על אחריות המערכת בלבד, ושגיאות מי יבין.

ועל כן פשוט שמי שבידו העירה או שמתකשה בהבנת הביאורים, מוטב שייעין במקורי הדברים (כפי שננסמו על-אתר או בתוכן העניינים), שם נתבארו הדברים בארכיות, במתיקות ובתוספת מראי מקומות.

* * *

ויה"ר שנזכה לקיום היoud "כי מלאה הארץ דעתה את ה' כמים לים מכסים", ונזכה לשמעו תורה חדשה, "תורה חדשה מאיתך תצא", במהרה בימינו ותיכף מיד ממש.

ברכת שבתא טבא,
מכון אור החסידות

לקראת שבת

וככל הדבר הזה ג"כ בנדון דידן, שאין אנו יודעים איזה חלק בתורה שירק יותר למצבו עתה, וכיון שהשגחה פרטית יש לו קביעות עתים בכמה מקצועות שבתורה, עליו להחזיק בכללם. ובאים אי אפשר בכללם כמוקדם, אז רק לזכור במשך זמן הקביעות, אבל לא לבטל קביעות שעור זה לגמרי.

(אגרות קודש ח"ה אגרת א'רסט)

דוקא בגלל שטרוד הוא עליו להוסיף לימודי התורה

...ומ"ש שמנני הטרודות לא יכול להשתתף בעניין הנ"ל וכו'

הנה פלי אני עליו, כי הרי איפכא מסתברא, ומשל למה הדבר דומה לאדם שנחלש בगשמיota ואומרים לו להוסיף באכילה ושתה' ויעננה ע"ז שכיוון שחולש הוא אין לו כח לאכילה ושתי', ולכשבריא איז, יוסף באכו"ש, וה"ה בהנ"ל שכשראאה שטרוד בעניינים המבלבלים ומקללים ואין בהם נחת, הנה אחת העצות להפטר מזה הוא להיות טרוד בעניינים דחיזוק התורה והיהדות והבלא מפיק הבלא ובפרט בעניין דתורה הרי ידוע מroz"ל כל המקיים את התורה מעוני סופה לקיימה מעושר, ועוני ועושר הרי הם לא רק בכיסוף וממון אלא גם בזמן וכו' ...

(אגרות קודש ח"ז אגרת ב'קסד*)

חיסרון בצרפת ובריאות הוא מצד שנרע לימודי התורה

לאחרי שתיקתו נתקבל מכתבו מסרו חג זמן תורהנו, חדור בעדר שביית רצון ממצב פרנסת בריאות וכו'

ואפשר קצת ביאור לזה מה שלא הוסיף ואפשר גם גרע משך זמן מהקביעות עתים בתורתנו תורה חיים שהיא הצנור והכלים להמשכת וקבלת ברכות הש"ת בהמצטרך לאדם לא רק ברוחניות אלא גם בגשמיota, כמו"ש אם בחקוטי תלכו ופרש"י שתהייוعمالים בתורה, נתתי גשמייכם וגוי' כל הברכות האמורות בפרשה,

ויה"ר שישראל בזה וכאילו כבר המשיך ברכות הש"ת בפועל בעניינים אודותם כותב, ומובטה בורא עולם לקיים הבטחתו האמורה בכתב הונ"ל.

(אגרות קודש ח"ג אגרת ד'תנ"ב)

אין להוציא הילדיים מהישיבה שיערו בצרפת, אלא ע"י לימודם יתרוסף בצרפת
בمعنى על מכתבו - שנותהך קצת דרך הילoco - בו כותב אודות מקום פרנסתו שאינו במקומות המתאים, וזה השפיע ג"כ על הפרנסת ומסתפק אם להוציא הילדיים מהישיבה בכדי שייעזרו לו

קובץ זה יצא לאור לזכות האחים

הרה"ח הרה"ת ישראל אפרים מנשה שי"

הרה"ח הרה"ת יוסף משה שי"

וכל בני משפחתם שיחיו

זיאינץ

ס. פאולו ברזיל

להצלחה רבה ומופלגה ב�性יות וברוחניות

צוות העריכה וההגדה:
[ע"פ סדר הא"ב]

הרב לוי יצחק ברוק, הרב משה גורארי, הרב יוסף גליינשטיין,
הרב צבי הירש זלמנוב, הרב שלום חריטונוב, הרב אברהם מן, הרב מנחם מענדל רייצס

מכון אור החסידות

ארץ הקודש
1469 President st.
Brooklyn, NY 11213
טלפון: 03-738-3734
הfax: 718-534-8673
ת.ד. 2033
כפר חב"ד 60840
oh@chasidus.net
03-960-4832

נדפס באדיבות

The Print House
538 Johnson Ave. Brooklyn, NY 11237
718-628-6700

tocן העניינים

מקרה אני רוצה..... ז	הכנה לתיל תכלת: ושמונה חוטים שבה נגד שמונה ימים יביא הקושיא הידועה על דברי רשי "שמונה ימים כו' מшибצאו ממצרים עד שאמרו שירה" דלאו' רק שבעה ימים הם, ויבאר באפנן נפלא, דשכל הבכורות נפעל למעלה כבר ב"ד בין הערביים בזכות הפסח, ומרומו בצעע התכלת הדומה לרקע דעת ערב (ע"פ לקוטי שיחות ח"ח עמ' 94 ואילך)
פנינים..... יא	עינויים וביאורים קצרים
יינה של תורה יב	עליה נעללה וירשנו אותה: טעות המרגלים – ע"פ מנימיות התורה כיצד היה מקום לטענה: "אפילו בעל הבית אינו יכול להוציא כליו"? / הקב"ה יכול לנחל את העולם, לא רק באפנן שלמעלה מודרך הטבע – אלא אפילו בדרכי הטבע / בכוונה של יהודי להביא את הקב"ה גם לעסקים בענייני העולם / "אם חוץ בנו הוא" (ע"פ לקוטי ש"ח ד' ע' 1041)
פנינים..... יז	דרוש ואגדה
חדשוני סוגיות..... יח	בגדרי חיב וראיתם בציית ידוקק בשינויים שבין הרמב"ם להטור גבי ענין "וראיתם" בציית, ויסיק דאפייליגו בגדרו ע"פ ב' הפירושים שיש לפרש בתיבת "ציית" / יראה המקור למחלוקתם בדברי חז"ל / יבאר עפ"ז שיטות הפסוקים בטלית קטן אי צrisk ללבשו על הבגדים או לאו, וויסיך לפלפל במנגagi טלית קטן השיעיכים לדין "וראיתם" (ע"פ לקוטי שיחות חל"ג עמ' 95 ואילך)
תורת חיים..... כה	מכתבי קודש אודות החיב דLİמוד התורה בכל עת ומצב, ושאג בזמנים קשים ר"ל הרי הלימוד בתורה לא רק שאינו מבבל אלא מסייע ועובד לו להצלחה
דרפי החסידות..... לא	מכותב קודש מכ"ק אדמור"ץ מוהררי"ץ מליבאוואיטש זצוקלה"ה נג"מ ז"ע אודות מדת הבטחון בהש"ת שצרכה להיות אצל בעלי עסק

תורת חיים

麥希בי קדש

לימוד התורה בכל עת ומצב

نم בעת שטרוד לימי החתונה עליו ללימוד בתהנדה, ואדרבה

מ"ש שלרגלי הכנות לחתונתו בשעה טובה וモצחת, הוכחה להפסיק חלק מקביעות שיעוריו בתורה, הנה לא נראה לי הדבר כלל וכלל,
ואדרבה אם ביום הרגלים צריך להתזק ולהתאזר (אנאלאטען) בתורה, שזהו הצנור והכללי להמשכת וקבלת ברכה והצלחה, הרי עאכו"כ שמכורח הדבר בתור הכנה לחתונה, ואף אם אמת הדבר שטרdotות מרובות לו ביחס עם ההכנות לחתונה, אזי עליו לסדר לפחות זמן הקביעות, אבל לא לבטל למגרי קביעות איזה לימוד שייהי כי אין לנו יודע לאיזה מזמן שבתורה זוקק הוא יותר באותו שעה ובאותו מקום וכו'.

ובזה מתרציםمامר רז"ל בערובין נ"ד ע"א, חש בראשו יעסוק בתורה כו' חש בגרונו יעסוק בתורה וכו' רפאות תה –

והkowski פשוטה, שהרי רואים שהחיש בראשו וועסוק בתורה ובכ"ז אינו מתרפא על אתר, וכמה תירוצים בדבר, ואחד מהם הוא, אשר התורה היא קומה שלימה, וכמ"ש זאת התורה אדם. ובמילא יש בה עניינים שישיכים לגרון וכו' וכשהש בראשו יעסוק בתורה, ואם יצליחו השית שיזדמן לו החלק שבתורה ששישייך לראש, אז יתרפא כו' אבל לא כל אחד יש לו עניינים זכות ובהירות למצוות המקום בתורה המיעוד לאבר פלוני.

לקראת שבת

בכל בני כ"א בחלק מהם, ויל' מפני שהוא "אפס קצהו
ושמשך ממנה" מהעבודה הנעלית של הארי"ל.

ולהעיר, שבנהגתה כ"ק מו"ח אדרמו"ר ראיינו, שאף שהי'
לבוש הט"ק, באופן שאשר הבגד העליון ה' פתוח, היו
הט'ק והציציות נראים – אמנים בכמה זמנים במשך הזמן
ה' הבגד העליון סגור (מכופתר) וככסה הט'ק והציציות.
- אבל לא שמענו ממנו – בכ"ז.

(ה) להעיר מברכ'י שם ד"ה ומ"ש דאין ראי', בחילוק
אם הרח'ן כותב מנוג הארי"ל לחוד או לשון סתמי שהוא
הוא לאכואא.

(ו) ומ"ש בשער הכוונות "שלא" כאותם המתיררים
לבשו ע"כ בגדיו" אין הכוונה לחשש יהורא (עד מ"ש
בשות' מהר"י ברונא ס"ג), אלא הכוונה דיהורא הוא
חיצונית וט"ק הוא פנימיות. ועכ"ע.

(ז) ולהעיר גם מל' אדרמו"ר (מהירוש"ב) נ"ע שצווינה
בהערה ב.

(ח) ומה שהבגד גופא לובשים תחת כל הבגדים, היינו
בכדי "שייה" להם גם העניין ד"פנימי". וראה בהנסמן
בהערה ה.

(ט) כמושה רב במנוחות מה, א. ובכ"כ דרז"ל. וראה
בארכוה במפרשי התורה פרשנותו – אברבנאל, ספרונו.
ובכ"מ.

(י) ועפ"ז יומתק מה שהביא הנמוקי (הנ"ל הערה 13)
הכתוב הנ"ל, שהוא המקור לדברי הב"י בשלתו כמ"ש
בב"י ס"ח שם.

הט"ג הוא למלعلا כו' והט"ק הוא תחת כל الملובשים,
וממשיך "שלא כדעת קצת מקובלים כו". והיינו, גם לפि
המקובלים יש מקום ללבוש ט"ק למלعلا מן הלבושים,
אלא שהנהגתה הארי"ל עצמה לא הייתה כן. ובטעם הדבר
י"ל, גם לפי מ"ש בכתהאריז'ל, ישנו גם בט"ק העניין
ד"וראים אותו, אלא שחלוק גדר "וראים אותם"
בט"ק מבט"ג (וראה לעיל הערה 32), דבט"ג "שהוא בח"י
חיצונית כו", גדר "וראים אותו" הוא כפשוטו – ראי'
בחיצונית, כי זה נוגע להנוגה חיצונית "שלא יידן"
חטא לדודו (לי שער הכוונות שם דרשו ז. פ"ח שם פ"ז),
ויבוא לידי שמירת כל המצוות; משא"כ בט"ק ש"הוא בח"י
הפניימות", גדר "וראים אותו" הוא ראי' פנימית, והיינו
ראי' והסתכלות בפנימיות, קדושת ועלית האדם עצמו
למלعلا נעלית יותר במצוות.

ועפ"ז מובן מה שכ"ב מבנ"י, וגם מהחסדים ללבושים
הט"ק תחת הבגדים – ונזכרין שהחיצית יראו מבחן,
בהתאם לפס"ד אדה"ז שלחנו, ולא כפי הוראת אדה"ז
עצמם שיש נזהוג כהמקובלים נגד הפסיקים, כי הנהגה זו
של הארי"ל, אינה הוראה לרבים (עיין בשוה"ג הערה ה),
כי בנ"ז זוקקים לזכירת כל המצוות כפשוטה, הן בסוף
שלא יידן חטא על ידי, כבמהשך הכתוב "ולא תתו
אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחרים",
ותן בועלט, קיום כל המצוות, והוא עי' "וראים אותו
(שא) וכורתם את כל מצות ה' ועשיתם אותם". ווק בחלק
מהם – שירץ מעין הנהגתה הארי"ל – שהט"ק גם היציבות
יהיו מוכחות, כי אין ציריכים (כ"כ) לגדל "וראים אותו"
כפשוטו (במשך היהום וכל רגע) בשביול והירות וקיים
מצוות כפשוותו, ואצלם מאייר יורת עניין דראוי' בפנימיות.
ומהאי טעמא גם בדור שלבנו לא ראיינו הנהגה זו ללבוש
ט"ק תחת כל הבגדים באופן שהציציות תהינה מוכחות

לקראת שבת

אין צורך בדברי³⁵, ואדרבה, זהו טעם הנוהגים לבוש הט"ק תחת הבגדים³⁶ באופן שגם הציצית חן מכוסות³⁷.

העולם היתר בטלויות קטנים תחת בגדיים כיון שהציצית מכוסים".

זה השט"ק הוא החסיד המפורסם ר' הלל פאריטשער בעל העיטור היל' ציצית סוף החלק השלייש'; ספרו היראה לרבניו יונה קרוב לתחלתו; מרדכי היל' ציצית שתתקמ"ג בשם מהר"ם מրופטנבוואר ותענית סי' תרלו'; שות' הרדב"ז ח"ה ב' אלפים קו; שם ב'קס. ועוד. אלא שככל הנ"ל (א) אין מבורא שכ"ה בוגע לחציצית. (ב) לא נאמר שכ"ל ע"פ הלכה, אלא שבכמה מהם מעשה רב. ואכ"מ. וכ"מ קצת מהנגת אנשי מעשה (הובא בלקוטי מהרי"ח מצות ציצית) שלובשים שני ט"ק, א' תחת הבגדים על חילוקו כדעת האריז"ל וא' על הבגדים כדעת הטוש"ע. ולא ראוי ונוהג כן במדינתנו.

(36) אבל ללבוש ט"ק על הכתנות ולמעלה ממנה, בגין קדר (ושילעט), לכארה אין יוצאים ע"י עלי כתחאריז"ל, שהרי בכתהאריז"ל מדייק "תחת כל המלבושים .. ניחנו על החלוק" (פע"ח שם פ"א), "למטה משאר מלבושים ע"ג חילוקו" (שער הכוונות שם דרוש ו, ועד"ז בשאר מקומות הנ"ל, וכחובא במג"א שם "תחת בגדיו", ובס"ס קול יעקב: האריז"ל הי' נהג ללבוש הტלית קטן בביתי על חילוקו בלי הפסק שום מלבוש).

(37) והנה עפ"ז הי' לנו לעיין بما שכמה מהholeshim לאר תורת אדמור' הילן בשולחנו הזהב, וביניהם גם מוסידי ח"ב – שהציציות אצלם לא היו מגולני בחוץ. דלאוון הולושים אותו כתוב בגדים יהרו שלישו למטה מהר' אבינו מובן, שהרי דבריך אדחה"ז בשולחנו ברורים אותו באפונ שיראו הציצית תמידכו". ואין לתרץ ע"ד שמצוינו (ב' פג. א. סוטה מט. ב. רמב"ם הל' ע"ז פ"א ה"א וה"ג. טוש"ע י"ד סקע"ח ס"א וב') לענין "המשפר קומי" שהוא "מדרכי האמור", ד"אבטולמוס בר ראובן התירו לו לספר קומי מפני שהוא מלוכות" – כי כמה מהנ"ל מצאנו דאינו שאל והוא הציצית שלם גלים גלויות הגם שלא היה קרובין למלוכות" (וגם באלו שהיה צרכיהם להשתדל עבורי בנ"י אצל המלבושים – עשו כן גם בשומן שלא היו הולכים בין הגוים כו' (ראה עורך השלחן או"ח ס"ח ס"י). מ"ב שם סק"ז), כי המדובר גם בחסדים שקיים כל מנהגי ישראל, ופשיטה – פסק דין של רבינו הילן בשולחנו!

ואולי י"ל בזה ע"פ המסופר בשער הכלול (פ"א סק"א), נעתק גם בשעו"ע אדחה"ז (קה"ת או"ח ח"א בסופו (קף,

הכנס פתיל תכלת: ושמונה חוטים שבה כנגד שמונה ימים

יביא הקושיא הידועה על דברי רשי"י "שמונה ימים כו' מישיכאו ממזרים עד שאמרו שריה" דלאו' רק שבעה ימים הו, ובкар באפונ נפלא, דשכול הכוורות נפעל לעמלה כבר ב"יד בין הערכיים בזכות הפסח, ומורמו בצעב הacula הדומה לركיע דעת ער

בסוף הסדרה מדבר הכתוב על מצות ציצית, מצوها ואומר (טו, לח): "דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם, ועשו להם ציצית על כל נפבי בגדייהם לדורותם, ונתנו על ציצית הכנס פתיל תכלת". ובפירוש רשי"י (בסופו):

"תכלת – על שם שכול בכורות; תרגום של 'שכל' – 'תכלא'. ומכתם הייתה בלילה, וכן צבע הacula דומה לركיע המשחיר לעת ער.

ושמונה חוטים שבה, כנגד שמונה ימים ששחו ישראל, מישיכאו ממזרים עד שאמרו שריה על הים".

וידועה קושיית המפרשים, אשר ראו כן תמהו:

ב) "מפי הרה"ג החסיד המפורסם ר' הלל פאריטשער ז"ע אשר פעם אחד שאל את אדמור' הילן איך לנוהג בדבר שהמקובלים מוחלקים עם הפוסקים, והשיב אדמור' מסתמא יש לנוהג כהמקובלים. ושאלו אותו הילן הוא בעצמו בשעו"ע שלו (או"ח ס"ח ס"ח) כתב שיש לילך אחר הפוסקים, והשיב כן כתובים (ובשו"ע נמשן אחר הפוסקים) אבל המקובלים כתובים לילך אחר המקובלים נגד הפוסקים" (שהכריעו נגד המקובלים, ומובן שאין לומר לומר שהמקובלים היו נגד התלמוד (או הפוסקים שלמדו דבריהם מן הגמ', שבזה כל ישראלי שווים) מכובאר בשעו"ע סימן ס"ח). ומסיים בשער הכלול שם: וכ"ה בשער תשבה ס"ח סק"ד בשם הרדב"ז והחכם צבי, ועפ"ז, ההנאה דала שבלשו הטע' גם הציצית בפניהם, שיסודה ע"פ "שבחאהיז'יל (כנ"ל) – ה"ה ע"פ הוראת אדחה"ז עצמו, לנוהג כהמקובלים (האריז"ל וכו') במקומות שאיןו כפי הפוסקים.

ועודין יש מקום עיון בדבר לאידך גיסא: לפ"י הנ"ל הי' צ"ל כן מנהג כל אלה הולכים לאור תורה אדחה"ז, שהיו הציציות מכוסות ביחיד עם הת"ק, ולמעשה רואים שכ"ב נהיגן כפסק אדחה"ז בשולחנו, ללבוש הת"ק תחת הבגדים באפונ שיראו הציציות – שלא ע"פ כתבי האריז"ל הנ"ל.

א) וכן הכריע בסידורו בד"כ – כהמקובלים ולא כהപוסקים (ודלא כבשו"ע שלו) – שעור הcola שם בראש הפרק. ולהעיר ממכתב כ"ק אדמור' (מההורש"ב) נ"ע, באג"ק נחמי" או"ח ס"כ".

ב) להעיר ממכתב כ"ק אדמור' (מההורש"ב) נ"ע, באג"ק אדמור' מההורש"ז ע"ק קלא. סה"ש תש"ה ע' 115.

ג) ואולי מנהג כוכ' בדורנו, שלא רק שהט"ק הילן למטה מתח לבגדים (ביבניאם, שככל השקוט היל' א' אם ישנו בגדי עליון המכסה הת"ק והציצית), אלא שהט"ק תחוב במוכנים, ורק הציציות מוציאין אותן, וע"ז עוד לובשים בגדי עליון – הוא לחוש לדעת כתבי האריז"ל.

ד) משא"כ בדורשי תפלה שחורת שם. ואולי י"ל דקאי אדלעיל מינין. וצ"ע.

אבל באמת לפ"י המבוואר בפנים דישיתת האריז"ל היא משומס דס"ל דילכא דין וראייתם – ATI שפיה, ובהקדים דיויק בלשון כהאריז"ל שם: בשער הכוונות (ב'ענין ציצית") מביא עניין זה בתוර הנגנת האריז"ל עצמן אבל לא הורה בפירוש שכן צריך לנוהג כא"א. וגם בעפ"ח כתוב "ה' נהג מורי... כשה' לובש הציצית קטן כמו בשעה שה' עולה כי או' כי" מעט בו ומורידו מן הגוף כדרכ לבישתו, אמן וזה השינוי הנ"ל הוא כי

לקראת שבת

לקראת שבת

מכוסות³² – תחת הלבושים ולא מbehזץ³³. ולפי זה, הרו הנוהגים לגלות היציות זה ורק לצאת גם לדעת המחבר, אבל ע"פ כתבי הארץ³⁴

(32) ועפ"ז, מ"ש בשער הקונוט שם (בדروس ז'. ועוד'ז בע"ח שם ספ"ג). והובא בסידור הארץ"ל ג"ל, או ר' צדוקים שם. ועוד' "כי האדם צריך להסתכל ביציות בכל שעווה ורגע כמו שהודאים אותו כו", קאי בעיקר לא בטק אלא בט"ג [זאת מחדש ולשון שם דבר ההסתכלות יש ב' כוונות .. המסתכל בהם בעת תפלה שחרית בק"ש]. המסתכל בהם שלא בזמן התפללה, וכך שהוא הסתכלות בעת תפלה שחרית בק"ש, הכוונה להט"ג שבו מעתה בתפלה, עד"ז הוא ההסתכלות שלא בזמן תפלה (דק"ש ורכות הק"ש. ואולי גם נסוף ע"ז – כי בימיהם היו כמה שהיו לבושים ט"ג לא רק בשעת ק"ש ותפלה – ראה מה' מסכת ציצית פ"ה מה"ג). וכ"מ בעפ"ח שם של' בסיסי כוונות ההסתכלות יולכו ביום נהוגן היצית שאז יכולין להמשיך הרוא' משא"כ בלילה שהדרין גורבין ואז אין בידינו כה להמשיך הרוא'". והרי זה שرك"ב ביום נהוגן היצית" הוא רק בט"ג ממשא"כ ט"ק הוא תמיד כמ"ש בעפ"ח שם ספ"א ועוד' (הובא לעיל בפניהם סוס"ה).

וأت"ל שקי"ב ט"ק (וכ"מ במצצ' שמותר היל' יצית, סוד ההסתכלות ביציות תמייד), אולי י"ל דכונתו לא בראוי' כפשוטו אלא בהסתכלות, היינו התבוננות וכוונות כו'. וראה לפחות הערכה.³⁷ ועוד' ע"ז.

(33) בסידור הרש"ר (וזו. ועוד' ע"ז באור צדוקים שם) בטלית קטן יעשה היצית שלפני ארכוכים שהיה מומונים לו בכל עת לראותן". אבל יש לפרש, אכן הכוונה שהיא גליימי בפועל, אלא שייהיו מזומנים לו בכל עת שרוצה באופן שיכל בכל הגבי' בגד העליון שלו לראותן, גם – לא הובא עניינה בשער הקונוט ופע"ח שם. ובמאמר מודרך (להר"מ כרמי) או"ח ס"כ"ד ס"א בסופו, ג"כ תפ"ש שפשות שגם היצית מכוונות דלא כהבי', ומיסים "הלאך יותר ונכון .. וכן נהוגן העולם ללבשו תחת הבגדים. וכ"כ המ"א .. בשם הארץ"ל, דט"ק דוקא תחת בגדי).

וכ"מ מהרא' שבקטור חים (להר"ח הכהן) להל' יצית ס"ח ס"א – הובא ב' יפה לבל (להר"י פאלגאי' לא"ח שם).

(34) וכ"מ מפשות דברי הבה"י או"ח ס"כ"ג*; פרישה שם. וምפורש בב' (וש"ג) י"ד ס"ש ס"ז (סק"ד) נהוג

(*) ובשו"ע אודה"ז שם לא משמע כן. וא"מ.

הדבר מבואר שם, כי "ענין ציצית ט"ק שהוא בח"י הפנימית כו' וט"ג והוא²⁸ כו" (לשון הפ"ח שם²⁹).

ומובן³⁰, דעתם הנ"ל בנווגע לט"ק הוא (גם ובעיקר) על היצית "שהוא בח"י הפנימית" (ובפרט, שהבגד עצמו אין בו קדושה וכ"י³¹). ולפי זה, הרו גם היציות שבט"ק צריכות להיות

המחנות שם. וראה גם בהנסמן בהערות הקודמות.

(28) בעפ"ח שם "פנימית של ג"ת דצירה וט"ג הוא בח"י חיצנותם שלם". וראה בהמשך העניין שם בעפ"ח, מה שמתאר מ"ש דציצית קטו, אין רוק בעשי' – דציצית קטן הוא בח"י עיבור. ע"ש ובסע"ר הכוונות שם (הובא בעצמו). וראה נהר שלום ב"כוננות הב' טליתות". וא"כ. (29) ועוד' הוא בשער הקונוט, נגיד ומוצה וסידור הלילה הולך שם. וראה הערכה הקודמת.

(30) וכן מוכחה ממש"כ בוחר (ח"א רד, סע"ב ואילך) שבר נ"ש אחד פגע בר' חייא ור' יוסי ולא ראה אותם לובשים ציצית, היינו שהציציות שלם לא היו נראים בחוץ, ועוד' כדי כך, דגש כאשר ה"בר נ"ש" חדש בדים שהנהגמות אינה כדביי – לא ביארו לו (גם אחר רשאה שם "וכאין") למה מתנגדים כן (עד' המספר בז"ג) (קפוף, א), שר' יצחק ור' יהודא תרצו והסבירו למה לא קראו ק"ש, כי לפ"ד עתם שפנות שגם היציות צ"ל מכוונות.

וראה ניזוצי אורות וניזוצי זהר (להרב מרגליות) זהה שם.

(31) אלא ש"ע"פ הארץ"ל הכוונה בזה שאין בו קדושה, היינו שא"ז בנו כח להשיגו ולכן אין הקדושה חלה על הטלית עצמו .. אבל היציות הנמנחים ויוצאים מן הטלית זהה יש לנו בהם יותר השגה ולהן ניל' תשミニשי מזויה" – ראה שער הקונוט שם דריש ב' בתקנתו. בעפ"ח שם פ"ג (ראה שמן שwon לשם). תוא" מג"א ק. א. לקו"ת פרשנותנו מד. ב.

הרי בפרשת בשלח (יד, ה) כתוב רשי' להדייא שאמרו את השירה ביום שבעי' של פסח – "ליל שביעי ליום פסח";

ואיך מתישבים איפוא דבריו כאן, אשר "שמונה ימים שהוא ישראל משיצאו מצרים עד שאמרו שירה על הים"?!

ב. והנה הרוא' תירץ, שמדרשות חלוקות זו; אולם רוב המפרשים לא הסכימו לכך, ונבדקו להתאים דברי רשי' שלא יסתרו זה את זה. וכך פירשו (גור אריה. משכיל לדוד. ועוד), שרשי' מחשב בכל ה"שמונה ימים" גם את יום י"ד ניסן, יום שחיטת הפסח.

אך פירוש זה דורש הסברה:

יציאת מצרים בפועל הייתה רק ביום ט"ז – "בעצם היום הזה" (בא יב, מא. נא); וגם אם נרצה להקדים את זמן יציאת מצרים, ולהחשיב אותה מהזמן שבו קיבל ישראל רשות לצאת מצרים – שאמור להם פרעה: "קומו צאו מtower עמי" (בא, לב, לא) – היה זה רק בלילה ט"ז (ועל זה אמר הכתוב – פ' ראה טז, א: "הוציאר הא' אלקייך מצרים לילה");

אמנם היום שלפני זו, יום י"ד, כאשר עדיין לא הייתה מcta בכורות ופרעה עדיין עמד בסירובו לציית ישראל למצרים – איך נחשב הוא בכלל הימים "משיצאו מצרים"?

[בהרבה מפרשים הביאו את דברי ר宾נו (שכונת רשי' "משיצאו מצרים" היא "משעה שנtran להם רשות" – שזה היה בלילה ט"ז (כנ"ל); והטעם שנחשב "שמונה ימים" הוא – כי לעניין קדשים הלילה הולך אחר הימים, כך שליל אכילת הפסח נחשב כהמשך ליום שחיטתו, ונמצא שנחسب להם קבלת הרשות (שבليل ט"ז, מוצאי י"ד) ליום י"ד.]

אך צ"ע, בדברות כאן (ובדברי רשי') לא נזכר כלל עניין של קדשים (שדוקא בהם הלילה הולך אחר הימים, אלא רק עניין יציאת מצרים – ולענין זה (של יציאת מצרים) לכ"א פשט שיש לנו להחשיב את ליל ט"ז כשייך ליום ט"ז דוקא, ושוב הדרא קושיא לדוכתא).

ג. ונראה לפחות, שהטעם זהה – לממה גם יום י"ד נחשב הוא בכלל הימים "משיצאו מצרים", וכך גם "שמונה ימים" – מתיobar מיניה וביה, מtower הדוק בדברי רשי' עצמו (על אחר):

לפנינו רש"י מדבר על מנת ה"שמונה חוטים" ש"בציצית, שהם "כנגד שמונה ימים" – הוא מקדים לפרש את עניין ה"תכלת", שהוא על שם שכול בכורות; תרגום של 'שכל' – 'תכלת'. ומכתם הייתה בלילה, וכן צבע התכלת דומה לרקע המשחיר לעת ערבה".

ויל', שכונונה הסמיך רשי' שני עניינים אלו זה להז, והקדים את פירושו לעניין ה"תכלת" לפירושו בעניין ה"שמונה חוטים" – כי דוקא לאחר הביאור בעניין ה"תכלת", אז אתי שפיר הפירוש ש"שמונה

חווטים" הם כמובן "שמונה ימים".
ד. ויוון בהקדים ב' קושיות בדברי רשי' בענין ה"תכלת":
1) רשי' מפרש ש"תכלת" שיק למכת בכורות שהיתה בלילה, כי "צבע התכלת דומה לדקיע המשחיר לעת ערב".
ותמוה: פשוט שצבע הרקיע "המשחיר לעת ערב" שונה הוא מצבע הרקיע בעת החותם הלילה ("עת ערב") הוא נעשה קצר כהה, ואילו בלילה הוא כהה בתכלית); ואם כן, איך ניתן שמכת בכורות שהיתה באמצע הלילה – נרמות בצבע הרקיע כפי שהוא (רף "משחריר") "לעת ערב"?!
2) דברי רשי' באים לתת טעם בצבע ה"תכלת" בלבד – ולמה הוסיף להעתיק ב'דבר המתחיל' גם את תיבת "פתיל" (שלכארה אין דבריו שייכים אליה)?!
ולהוסיפה: אף שלא מצינו כ' במפרשים הידועים שידיקו בהתיבות שמעתיק רשי' בה'דבר המתחיל' אך להעיר שלakhronה נדפס מכת' פירוש קדרמן על רשי' בשם "ספר הגור" – לבעל"ס" סידור הקבלה" – שם מדייק ביוור בכוון דא) – הרי בנידון דיקוזה בולט הוא ביורה, שהרי בדברי רשי' לפני כן יש 'דיבור' נוסף בענין ה"תכלת" ("תכלת – צבע יוק של חלazon"), לשם מעתק רשי' רק תיבת "תכלת" ולא תיבת "פתיל"; שבזה מודגש כי זה שב'דבר' דידון העתיק לתיבת "פתיל" – הרי זה בדיק מקוון].
ה. אלא ביאור העניין – ששתי הקושיות מתורצות זו זו: אכן, צבע ה"תכלת" כשלעצמם איננו מטאים להיות רמז על מכת בכורות – כי מכת בכורות הייתה בחצי הלילה, ואילו ה"תכלת" דומה ל"דקיע המשחיר לעת ערב";
אולם כאן מדובר הוא על "פתיל תכלת" (כהדגשת רשי' בהעתיקתו), והמיוחד ב"פתיל" הוא שהוא קשור בכנע למעלה ותלוינו ונמשך כלפי מטה. ובענינו, ה"פתיל תכלת" מורה על מכת בכורות (לא רק כפי שהיא כaan למטה הארץ, אלא) כפי שנמשכה מלמעלה (מן הרקיע).
והיינו:
אמנם שיכול הבכורות כaan למטה היה באמצע הלילה, אך למעלה ברקיע נפעלה העניין בזמן בין העربים – כאשר בני ישראל שחתו את הפטה, שבוכותיו זכו למכת בכורות (דברי רשי' בפ' בא, ב'). ואלו הם ב' העניינים שברש'':
זה שתיבת "תכלת" פירושה "שכול" – "תרגום של שכול תכלא", מורה על שכול בכורות כפי שהיתה למיטה, בלילה; וזה ש"צבע התכלת דומה לדקיע המשחיר לעת ערב", מורה על העניין של מכת בכורות כפי שהוא נפעלה למעלה בראיע, לעת ערב.

הziezot עצמן צ"ל בחוץ, או שהוא ב כדי לחוש לפסק המחבר, אבל באמת ע"פ האריז'ל לחוד – גם הziezot היו צ"ל מכוונות תחת הבגדים.
והנה מהמשך לשון המג"א "וניל' דצורך שהיהו ziezot מבחן כו", אין לדיק לכאורה, שגם לה' כתבים" צריכין להיות מבחן – כי מלבד זאת ש"יל' שגס כוונות המג"א היא שיש להחמיר לצאת גם לדעת המחבר, הנה "יל' ש" עיקר²² כוונות המג"א במ"ש "שהיה ziezot עיקרת הקפidea שבכתבבי האריז'ל אינה אלא על הט"ק ולא על ziezot, או שהוא רק כדי לחוש לפסק ההלכה (דברי המתבר בשולחנו) שהיהו ziezot מבחן שיכול לראותן תמיד), כ"א – שהיהו מבחן להכנפות, וכמהשך לשונו שם "ודלא כאוטם שתוחכין אותן בהכנפות, ע"ד מ"ש בגמ' (מנחות מבחן לריאותן תמיד), כ"ב – ראה מהה"ש ופרמי'ג (א"א למג"א מא, ובופרש'י שם – ראה מהה"ש ופרמי'ג (א"א למג"א שם) אין ziezot אלא יוצא כו" (וכן משמע בשו"ע אדמור' חזקן (או"ח שם סי"ט) שלא הביא מ"ש ב' כתבים" (ביבמג"א), ומ"מ העתיק דברי המג"א בסעיף בפ"ע "צריך שהיהו ziezot מבחן בכתובים" (בבמג"א), ושנאמר וראיתם אותו ודלא כאותם שתוחכין אותו בהכנפות" 23).

(22) ראה בהערה הבאה.
(23) אלא שמשמעות הלשון במ"א (ואדה"ז) שם "לכן מיותר" צריך שהיהו ziezot מבחן שנאמר וראיתם אותו ועל כן שתוחכין אותו בהכנפות". וע"צ"ע.

(24) בלבוש שם לא הביא דין הניל' שבשו"ע (שהיה מוגולין כדי היילוך ד"א" משמע דכוונתו ל' העניינים: שהיו יצאיין ולא תחובין בתונן הנקנות, והיהו מוגולין לא מכוונים).

אבל מזה שадה"ז כ' עניין הניל' לא בהמשך ההלכה

צרכיך ללבוש על בגדיו שיראו ziezot תמיד (שבס"ח), אלא (בסעיף בפ"ע ס"ט) "צריך שהיהו ziezot מבחן מבחן צדיקים (להר"מ פאפריש) ס"ז (ה' ziezot) ס"ט – גם אוור צדיקים שהו מפסיקים לכל המנוחות לש"ע או"ח ס"ח שם".

(25) ראה מאסף לתפקידו של המנוחות לש"ע או"ח ס"ח שם. (26) שילבשו אותן בתוכונת שבחורה הבאה: וטעות גודלו הוא בידיים הפרק האמור.

(27) וע"ז הוא בשער הכוונות (ענין ziezot דרשו' ודרושי תפילה השחר פ"ג) ועוד – הובאו במקרה לכל

(22) ראה בהערה הבאה.
(23) נ"ל דאנשים ההולכים בין הטענו יוצאי באה אך בשעת הרכבה יהיו מוגולין כדי היילוך ד"א" משמע דכוונתו ל' העניינים: שהיו יצאיין ולא תחובין בתונן הנקנות, והיהו מוגולין לא מכוונים.
(24) אבל מזה שאדה"ז כ' עניין הניל' לא בהמשך ההלכה צרכיך ללבוש על בגדיו שיראו ziezot תמיד (שבס"ח), אלא (בסעיף בפ"ע, שהם ב' עניינים ב"וראיתם אותו"): לא כאותם שתוחכין אותו בהכנפות, ושייחי לבא ראה שהו מבחן זריך שהיהו ziezot מבחן מבחן צדיקים (להר"מ פאפריש) ס"ז (ה' ziezot) ס"ט – גם אוור צדיקים שהו מפסיקים לכל המנוחות לש"ע או"ח ס"ח שם".
(25) שילבשו אותן בתוכונת שבחורה הבאה: וטעות גודלו הוא בידיים הפרק האמור.
(26) שיראו ziezot תמיד (שבס"ח), גם כשהziezot דרשו' אם הנקנות, מתקיים "וראיתם אותו" – דהרי רואים הנקנות, וכוי' שיצאים מההנקנות אף שאין רואים החותם

לקראת שבת

בלילה או כסות לילה וכו'; ואילו בפ"ח (שם ספ"א. מהר"ז) צמה בהגחותיו כו' (הובא בברכ"ז או"ח שם ס"ח סי"א)¹⁸ מחלק בזה: "אין טלית וציצית בלילה .. אך הט"ק צריך שישכב עמו אף' במתה .. לעולם לא יתבטל .. אפילו בלילה איןנו נפסק רק של גודלות לבדוק הוא שמתבטל אבל ציצית (דט"ק) .. לעולם לא יתבטל אף' בלילה כן נקרא ט"ג וט"ק ולכנן ראוי ליזהר שלא להסידר מעלייו ט"ק בשום זמן אפילו בהיותו ישן¹⁹ רק בכניסתו למרחץ, אך ראה דוד עצמוני ערום במרחץ ולא בהיותו ישן כי אז ה' לו ט"ק כנ"ל²⁰. והינו כי ע"פ כתהאריז"ל אין תקנת הט"ק בעיקורה בשבily קיומ מצות "וראיתם אותו" זכרתם את כל מצות ה".

ז

יפלפל בעוד פרטיהם ומנהיגים בטלית קטן
ומעתה יש לעין עוד ועוד מנהיגים בטט"ק.
דנהה, בחילוק מנהיגים הנ"ל בעניין הבגד (הטלית קטן), אכן עוד מנהיג בוגר בעניין הצעירות – שכמה מהלובשים הט"ק תחת הבגדים, נוהגים שייהיו הצעירות מובהז.

יש לעין, אם מנהיג זה שייחו (רכ) הצעירות מבחויז, הוא ג"כ ע"פ כתבי הארץ²¹, הינו שע"פ הארץ"ל הט"ק צ"ל מתחת להבגדים, אבל

(18) וראה גם בסידורי הארץ"ל הנ"ל. ועד.

(19) הובא במג"א שם סכ"א סק"ב (מ"כתבי הארץ"י).

(20) במג"א הקשה על הראי' שבכתבי הארץ"ל הנ"ל. וראה נ"כ השו"ע שם. ובארוכה בברכ"ז סי' ח. וא"מ.

(21) ראה פ"ע"ח (دلולין הערתא 32). וראה סי' דרו הארץ"ל קול יעקב (דלולין הערתא 36) אף בלילה אף שהוא זמן פטור מהברכה מורהיהם אותו כו'.

יראהו²² ויזכור המצוות"²³.
ובשיטה זו קאי רבני הוקן בשלחנו, שבתחלתה כ' (ס"ח סי"ז) "בשיתעט בצעירות יכוין שצינו הקב"ה להטעט בצעירות כדי שנזכור כל מצותיו לעשותם שנאמר וראיתם אותו זכרתם את כל מצות ה", ואח"ז ממשיך "זכוין שטעט לבישת הצעירות הוא כדי לזכור המצוות לפיכך הלבוש טלית קטן יזהר ללבשו על בגדיו כדי שתמיד יראוו ויזכור המצוות", וממשיך "וזאותן הלובשים אותו תחת הבגדים יזהרו שילבשו אותו באופן שיראו הצעירות תמיד שע"י ראייתן זכרו המצוות תמיד", שמדיקי "זוהר" "זורה", וכי בלילה זה חסר בגוף מצות ציצית.

אבל לפ"ש בכahrainז"ל, עניין טלית קטן אינו אלא בשביל קיומ מצות ציצית בלבד, ומה"ט ה' מנחון למטה תחת כל הלבושים²⁴, לפי שבט"ק אינו נוגע (ואינו שיק) העניין ד"וראיתם אותו וג"ו" כי אם בטלית גדול.

וכמודגש גם בהחילוק בוגר בעניין הצעירות בלילה:
ע"פ הפסק בשו"ע (או"ח ר"ס י"ח ובנו"כ שם. שו"ע אדה"ז שם) "לילה לאו זמן ציצית הוא דאמעיט מורהיהם אותו" – אתמעט כל מה שלובש

לקראת שבת

וזה שמדוברים כאן (לא רק על מנת בכורות כפי שהיתה למטה, אלא) גם על זמן הגזירה ברקיע – מתאים הוא לתוכן עניין ה"פטיל", שהוא תלוי כלפי מטה אך נמשך מלמעלה.

ולדריך זו יומתך מאד לשון רשי"י – "שמונה ימים ששחו ישראל ממצרים עד שאמרו שירא על הימים" (دلכארהה למא נפק"מ כאן עניין השירה, והול"ל "עד שנקרע הימים")²⁵:
casus בוגר העת התחלה של יציאת מצרים, מחשבים לא רק את ליל ט"ז שבו הייתה מכת בכורות
כאן למטה (ואז אמר פרעה "קומו צאו מתוך עמי"), אלא מתחילה החשבון מהתחלת התחלה –
ימים י"ד לעת ערבית, שאנו נגזרה הגואלה ומכת בכורות ברקיע;

כן הוא לאידך גיסא, בוגר להסימן של יציאת מצרים – שלא ממחسبים רק את קריית ים סוף כשלעצמה, שהיא הייתה הגמר של יציאת מצרים, אלא מוסיפים גם את שלימות השלימות של יציאת מצרים – שזה היה רק כאשר בני ישראל ראו בעיניהם "את מצרים מות על שפת הים", שאנו ידעו והרגישיו הגמר דיציאת מצרים ואמרו שירה.

זהו איפוא הפירוש של "שמונה ימים ששחו ישראל ממצרים עד שאמרו שירה", שנכלל בזה כל משך הזמן של יציאת מצרים:

מןוקודה הראשונה של יציאת מצרים, כפי שהיתה עדיין "ברקיע" – עד לנוקודה האחרונה ממש, כאשר גם בני ישראל ראו והרגישיו שהם נגלו ממצרים באופן הנסי מושלם.

(15) ומ"ש בשו"ע שם סכ"ד סי' ג' רק "טוב להסתכל בצעירות בשעת עטיפה כשבברך" (וראה ביאורי הגר"א שם סק"ז), דלכארהה לפ"ה הנ"ל הרוי זה מגוף מצות ציצית – י"ל, כי הראי' והסתכלות בפועל אינה מעכבת, והרי המדבר בשעת העטיפה שאו הרוי זה גלי ונראה לפני וראה ביאורי הגר"א שם סק"ח).

(16) וכמפורש בשללה קיא, סע"ב ואילך (ע"פ זהר פרשנות קעד, ב, דעתך מצות ט"ק לקיים תמיד וראיתם אותו זכרתם (ולכן ע"ק הרונש הוא על בלתי זהר בטט"ק אחר הוא לבוש בכל עת).

(17) וכחלשון באור צדיקים ועוד (دلולין הערתא 25 עיקר מצות ט"ק על החלוק כו').

פנינים

יעונים וביורים קצרים

האם העכו"ם הם "מציאות" או "העדר"

אל תיראו את עם הארץ כי לחייבו
הם סר צילם מעלייהם
צילם – מגנים וחזקים, כשרים שביהם מתו וכו'. דבר
אחר, צילו של המוקם סר מעלייהם
(יד, ט, ובפרש"י)

כתב הרמב"ם (היל' אבות הtotmoah פ"ב ח"י):
"שחיתת עכו"ם נבללה וטמאה במשא כו"
מד"ס". והשיג עליו הראב"ד: "עכו"ם הם
כהמות, ואין מטמאין ואין מיטמאין כו',
וחשובותיהם הם כללים – אסף רוח בחפנוי".

וביאר בזה הගאון הרוגצ'ובי (צפנת פענה עה"ת
הפטורה לפ' בהר) דנחלקו הרמב"ם והראב"ד בגדר
עכו"ם. דהראב"ד ס"ל דהム "בחינת העדר",
ולכן אין שחיתתן כלום. והבהמה ה"ה כמתה
מלאי', ונבללה מה"ת.

משא"כ להרמב"ם דס"ל שהעכו"ם הם
בגדר "מציאות", פועלות שחיתתן על הבהמה
שלא תהי כ"מ מה מלאי", כ"א כשהותה [לגביה]
טומאה]. וזה שנעשה עי"ז נבללה, הו מד"ס.
[ועי"ש שמאור עפ"ז שיטות באם שיין
גדר השגחה פרטית" על עכו"ם].

ועפ"ז י"ל דבמחלוקה זאת תלוי החילוק
בפירוש "סר צילם מעלייהם":

אם עכו"ם הם בגדר העדר, א"א לפרש
דב"סר צילם מעלייהם" מדובר על "צלו של
ה居ב עלי'", הי' צריים לדבר ע"ז בקיומו, או
למשה לבדו. וחתאם הי' שדברו ע"ז בARIOOT
מקודם "צלו של מקום". ועכ"ל דקאי על
"מגנים וחזקים, כשרים שביהם".

משא"כ הפירוש השני ברשי"ס"ל שהעכו"ם
הם בגדר מציאות, וא"כ ווראי יש לפרש
צילם" קאי על "צלו של מקום".

(עפ' לקו"ש חי"ח עמ' 165 ואילך)

במה חטאו המרגלים

שלח לך אנשים

למה נסכמה פרשת מרגלים לפרשת מרים, לפי
שלקתה על עסקי דיבלה, שדברה באחיה, ורשעים
הלו ראו ולא לקו מוסר
(יב, וובפרש"י)

הק' הרמב"ן "מה עשו המרגלים, כי משה
אמר להם יורה את הארץ מה היא, ואת העם
הירושב עלי'" כו', וכ"פ היו צריכין להשיבו
על מה שציווה אותם. ומה פשעם ומה חטאיהם
כשאמרו לו "אפס כי זו העם" כו', וכי על מנת
שיעידו לו שקר שלח אותם?

ויל' שרש"י בדבריו אלו תירץ קושיא זו.
דנה גם מרים לא דברה שקר אודות משה,
ואפי' "לא נתכוונה לנונתו" (רש"י בעלותך יב,
א), זהו שלקתה הי' "על עסקי דיבלה, שדברה
באחיה", היינו, עצם הדיבור אודות משה.

דוגם אם לא הבינה אייזה דבר בהנגתו של
משה, לא הי' עלי' לדבר על זה ברבים, כי עצם
הת העשיות בדיבור – "דיבלה" אודות משה,
יכול להביאו לדיבור בהיפך שבחן של משה ח'ו,
והי' עלי' לדבר ע"ז עם משה בעצמו, בחשאי.

זהו הי' גם חטאם של המרגלים, דאף שהי'
קשה להם איך יכbsp;ושו את הארץ כ"ע זעם
ה居ב עלי'", הי' צריים לדבר ע"ז בקיומו, או
למשה לבדו. וחתאם הי' שדברו ע"ז בARIOOT
ובכל הפרטים – "עסקי דיבלה". וזה הביא
למרידת בני ישראל בהקב"ה, עד שאמרו "נתנה
ראש ונשובה מצרימה" (יח, ד).

עפ' לקו"ש חי"ח עמ' 141 ואילך)

לקראת שבת

אותו זכרתם ועשיתם – ראי' מביאה לידי
זכירה כו".

וכיוון שטעם לבישת ציצית הוא בכך לזכור
כל המצוות כמ"ש וראיתם אותו זכרתם גו',
וכלשון אדה"ז בשו"ע שם – יש להבין למה
עפ' כתהאריז'ל אין הציציות צרכות להיות
מצוות תמיד?

ואף שבפע"ח שם נאמר בזה טעם עפ' קבלה
– טעמא בעי, שהרי לא יצוייר שהמקובלים יהיו
נגד התלמוד כו' (כמו בא להלן בהערה בסוף
דברינו).
ו

יתלה השיטות בפלוגתא דלעיל

ולדברינוathi שפיר:

לדעת המחבר, "עיקר מצות טלית קטן
ללבושו על בגדיו כדי שתמיד יראה ויזכור
המצוות", לפי שקיי בשיטת הטור הנ"ל,
וכמפורש בחיבורו ב"י (או"ח ס"ח ד"ה ומtons מה
שאמר), שדין הנ"ל הוא – "ממה שאמר (הטור¹⁴)
שהציציות צרכות להיות מוגנות – והוא עפ'
ביסימן כד כי עיקר מצותה על זכירת המצוות
ובכל שעה ובכל רגע צריך שיזכור נרא שיעיר
מצוות טלית קטן ללבושו מלמעלה כדי שתמיד
האריז'ל.

ולכאורה יש לתמוה על עצם העניין דלבישת
ציצית מתחת להבדים – שהרי הטעם לכד
שהציציות צרכות להיות מוגנות – והוא עפ'
מה דאמר קרא (שהוא תוכן מצות ציצית)
בפירושו "וראיתם אותו זכרתם את כל מצות
ה' גו"¹³, וגם דרשין בגם' (מנחות מג, ב) "וראיתם

(12) וזאת למודע: כל הביאור שבhashisha לא בא
לקבוע ולהוכיח איך שצ"ל המנגה בלבישת הטלית קמן,
כי נהרא נהרא ופשטי', אלא רק להסביר טעמי הילוק
ההמגהים הקיימים בזה.

לכללות השאלה – ראה שו"ת יהוה דעת (להגר"ע שי'
יוסף) ח"ב ס"א ובס' שנמננו שם.

(13) כהובא בשו"ע אדה"ז ס"ת, וכפשתות הלשון
בשו"ע "שתמיד יראה ויזכיר המצוות". וכן בטישוע"ע ר"ס
כד. ועדות. ואכ"מ).

וזכרתם גו".

אבל לעניין ט"ק, פלגי הפסוקים – אם תקנו
שהאדם יקיים כל הזמן מצות ציצית בפני עצמה
כמצווה פרטית (נוסף על קיום מצות ציצית
בט"ג, שמקיים בו (גם) וראיתם אותו), או – שככל
עיקר התקנה דעתך היה כדי לזכור את כל
המצוות תמיד:

כתב המחבר בשו"ע (או"ח ס"ח ס"א). והובא
בשו"ע אדה"ז שם ס"ח כדלקמן) "עיקר מצות טלית
קטן ללבשו על בגדיו כדי שתמיד יראה ויזכור
המצוות". ובמג"א שם (סק"י) "ובכתבים (הינו
כתב הארייז'ל), דטלית קטן דוקא תחת בגדיו".

ובפשתות¹², חילוק שיטות זה הוא המקור
לשינוי מנהגים שמצוינו בלבישת ט"ק: הנהגים
לבוש הט"ק על בגדיים למעלה, אזי' כפסק
המחבר בשו"ע; והלבושים הט"ק מתחת
לבגדיהם, נהגים כדעת המג"א עפ' כתבי
האריז'ל.

ולכאורה יש לתמוה על עצם העניין דלבישת
ציצית מתחת להבדים – שהרי הטעם לכד
שהציציות צרכות להיות מוגנות – והוא עפ'
מה דאמר קרא (שהוא תוכן מצות ציצית)
בפירושו "וראיתם אותו זכרתם את כל מצות
ה' גו"¹³, וגם דרשין בגם' (מנחות מג, ב) "וראיתם

לקראת שבת

ציצית .. יש בה חמישה דברים מוצות ציצית .. על מוצות .. דכתיב וראיתם אותו זכרתם את כל מוצות ה' ציצית דכתיב ועשה להם ציצית וגוי". ומשמע, שעול מוצות, שהוא "וראיתם אותו וגוי", הוא דבר נוסף במצות ציצית.

ומעתה דאמירין דכון ס"ל להרמב"ם, יומתך לשונו (היל' ק"ש פ"א ה"ב) "ואה"כ פרשת ציצית שגם היא יש בה ציוו זכרת כל המוצות", ע"ש ולא כפרש"י בברכות (שם) שפי" "על מוצות – ושיתם כל מצותי". כי להרמב"ם גם זכרת המוצות, הכתוב "וראיתם אותו זכרתם את כל מוצות ה'", אינה מגוף מצות ציצית אלא דבר נוסף – על מוצות שנאמר ב"פרשת ציצית"¹¹.

אך באמת – כדעת הטור דהוי מגוף המצוה ממש, כן מפורש כבר בזהר פרשנתנו (רע"מ – קעד, ב): ציצית פקדא דא איה לאדכרא כל פקדוי אוריתיא כו'.

ה

קידים מה' הפסוקים בטלית קטן אם ציריך ללבשו על הבגדים או תחתיהם

והנה כ"ז הוא בקיים מצות ציצית מעיקר הדין, הינו בטלית גדול, דוגם להדיעה שאין וראיתם אותו" מגוף המצוה, ה"ה פרט במתוך, ובמילא פשوط מצות טלית גדול היא ללבשו ע"ג הבגדים באופן שיש בו "וראיתם אותו

(11) ובפירוש רשי"י י"ל שכותב מה שלכו"ע, דוגם להדיעה "וראיתם אותו זכרתם גוי" הוא מגוף מצות ציצית (כמו להיפי' דציצית הוא ע"ש וראיתם אותו שהביא בפי' עה"ת תנ"ל ס"ב) יש בה גם "ועל מוצות", והוא מ"ש בכתב שלח'ז" ועשיתם את כל מוצות". וראה לק"ש חל"ג ע' 154 הערכה .50.

ולהעיר מזהר הרקיע אזהרה כ.

מגוף קיום המצוה⁸.

ובאמת גם לעיל מני' מצינו דuil מ"ש הטור (ס"י כד) "גדולה מוצות ציצית שסקוללה כנגד כל המוצות דכתיב וראיתם אותו זכרתם את כל מוצות ה' ציצית עוללה ת"ד וח' חוטין וה' קשורים י"ג הרי תרי"ג" – פירוש הב"ח שהכל "הוא גורם לזכרון, דעת" שיעלה על מחשבתו דעת ציצית עוללה כו' תרי"ג ע"י כי יזכיר כל תרי"ג מצות". ע"ש שגם תרי"ג ע"י כי יזכיר כל תרי"ג מצות, שהיא בפרטיותו. והוא דלא כפשטות הפ", שהיא מצ"ע שסקוללה⁹.

ד

יראה המקור לב' השיטות מדברי חז"ל

ונראה דהרמב"ם דפליג עלי' וסביר שאין ראיתם מגוף המצוה, יליף לה מהא דמנחות מג', ב) "ורבנן האי וראיתם אותו מאי עבדי לי' כו'", דמשמע דסבירא فهو שאינו מעיקר המצוה. ויתירה מזו משמע שא"צ שיראו אותן כפשטות. וכ"מ גם מזה ש"מבעי" לי' לכדרתニア וראיתם אותו זכרתם ראה מצוה זו וזכור מצוה אחרת התלויה בו ואיזו זו זו קנית שמע", דলפי דרשיה זו (וכן לפי הדרשות שלהן שם: תניא אידר). ראה מצוה זו וזכור מצוה אחרת הסמוכה לה מעלה אמרו (כי חזק הוא ממנו).. כביכול אפילו בעל הבית אינו יכול להוציא כליו ממש¹⁰;

והלא עיניהם ראו ולא זר, אוניהם שמעו ולא אחר את כל הניסים והנפלאות שעשה הקב"ה

בדרך בצתת ממצדים: בכל יום אכלו לחם מן השמים ושתו מים מבארה של מרים, היו מוקפים בענני הבודד וראו איך הארון והעננים הורגמים את הנחשים והעקרבים, ועוד ניסים שלמעלה מהטבע לרוב, כמוואר כל זה במדרשוי חז"ל. ולכל זאת לא הוצרכו ישראל לאמונה, כי ראו זאת בעיניبشر שליהם. ובנוספ' לזה ראו גם איך הקב"ה מצילם מיד צר: יציאת מצרים, קריית ים-סוף ומלחת עמלק – היפלא מה' דבר להצללים מיד כנען!¹¹

(8) וראה עולת תלמיד א"ח שם סקי"א.

(9) (וע"ד שנאמר בע"ז ושבת בפרש"ז סוף פרשנתנו הלשון שסקוללה). וראה לך"ש ח"ח ע' 97 ואילך.

(10) וראה לעיל הערכה 5. ועכ"ע.

יינה של תורה

עליה נעללה וירשנו אותה: טעות המרגלים – ע"פ פנימיות התורה

כיצד היה מקום לטענה: "אפילו בעל הבית אינו יכול להוציא כליו?!" / הקב"ה יכול להנלה את העולם, לא רק באופן של מעלה מדריך הטבע – אלא אפילו בדרכי הטבע / בכוחו של היהודי להביא את הקב"ה גם לעסקים בענייני העולם / "אם חפץ בנו ה"

בפרשת המרגלים, רבו כמו רבו התחמיות – אך יכול המרגלים להפחיד את בני' עם הטענה¹ "אפס כי עז העם וגוי לא נוכל לעלות אל העם כי חזק הוא ממנו", וכפирוש חז"ל² "כביכול כלפי מעלה אמרו (כי חזק הוא ממנו).. כביכול אפילו בעל הבית אינו יכול להוציא כליו ממש"; והלא עיניהם ראו ולא זר, אוניהם שמעו ולא אחר את כל הניסים והנפלאות שעשה הקב"ה בדרך בצתת ממצדים: בכל יום אכלו לחם מן השמים ושתו מים מבארה של מרים, היו מוקפים בענני הבודד וראו איך הארון והעננים הורגמים את הנחשים והעקרבים, ועוד ניסים שלמעלה מהטבע לרוב, כמוואר כל זה במדרשוי חז"ל. ולכל זאת לא הוצרכו ישראל לאמונה, כי ראו זאת בעיניبشر שליהם. ובנוספ' לזה ראו גם איך הקב"ה מצילם מיד צר: יציאת מצרים, קריית ים-סוף ומלחת עמלק – היפלא מה' דבר להצללים מיד כנען!

(1) פרשנתנו גג, כח-לא.

(2) סוטה לה, אוש"ג.

וביתר פלא הוא, כאשר כלב בן יפונה עמד כנגד המרגלים והшиб לטעותיהם, ענה בסותם: "עליה נעה וירשנו אותה" – תמורה הטינה וההוכחהeki פשטota מהניצחונות בשאר המלחמות? ואין מקום לומר שהניצחון על פרעה אינו ראה שינצחו גם את לא מלכי כנען שהיו גדולים וחוקים – שהרי כל ישראל אמרו בשירת הים³ "נמוגו כל יושבי כנען", ופחד זה היה גדול כל כך, עד שרבב אמרה למרגלים שליח יהושע, ארבעים שנה אחרי קריית-ים-סוף⁴ כי נפלת אימתכם علينا וכי נמוגו כל יושבי הארץ מפניים כי הוביש ה' את מים סוף... ונשמעו וימס לבבינו ולא קמה עוד רוח באיש מפנייכם...⁵ – כל שכן וכל וחומר, שבשעה שנשלחו המרגלים דמשה, תיכף לאחר קריית-ים-סוף היו בני כנען בפחד ובמרוגדים!

זאת ועוד אחרת: בגמרא מצינו⁶ שאומה שבני-ישראל מושעבים בה נעשית לראשונה על כל האומות, כדי שלא יאמרו "ביד אומה שפלה מסר הקדוש ברוך הוא את בניו". וא"כ בודאי שבשעה שישראלי היו משועבים למצרים – היהת מצרים שלטת בכיפה גם על מלכי כנען. ואם את מצרים ניצחו בכוח השם – בודאי שניצחו את כנען.

בחסידות⁷ מבואר "ענין המרגלים שהיו נשאי העדה אנשי שם כו' ומה טעם שלא רצוי להכנס בארץ": בהיותם במדבר, היו בני-ישראל בהבדלה מן העולם: אכליהם ושתיהם היה לחם מן השמיים ומים מבארה של מרים, ואפילו בגדייהם, שאינם חלק ממצוותם – גם הם גדלו יחד עם גופם באופן ניסי ("שמלך לא בלטה מעלה").

אבל בזאת אל ארץ נשבת הפסיק המן, והוזרכו לאכול מהם מן הארץ – שעבורו צריכים לעסוק בסידורא דפת, חרישה וריעעה וכו', ולא היו מים מבארה של מרים – לכן רצוי המרגלים להשאר במדבר ולפעוט ב תורה, ולא ניתנה תורה לידורש אלא לאוכל המן⁸, ולא להשפיל את מעלהם ולהתעסק בענייני ארץיות וגשמיות בארץ ישראל.

זהו הכוונה באומרים "ארץ אוכלת יושבה היא" – הארץ והחומריות "אוכלים" במילוי ישוב וועלם, שלא עומד באותה דרגה רותנית כאוכל המן ועובד ברווחניות בהבדלה מן העולם. ובזה היהת טעות המרגלים: בראית העולם הייתה בכוונה מכוננת ש'נטואה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתהותנים" – דוקא בהתעסקות בענייני העולם, ולבשות ממנה דוקא משכן קדושה לה. הליכת

(3) שמוט טו, טו.

(4) יהושע ב, י-יב.

(5) חגיגה י, ב.

(6) לקוטי-תורה ריש פרשטו.

(7) דברים ח, ד. ליל"ש שם, הובא בפרש"י שם.

(8) מכילתא שמוט טז, ד. ליקוט שמעוני שם.

מצוה זו"; הזהירות במצבות ציצית לפי שיש בה עוד עניין (מלבד עצם המצוה) – "שהרי הכתוב שקלה ותלה בה כל המצאות כולם".

ובאמת הרמב"ם בראש היל' ציצית פי' לשון ציצית "שהוא דומה לציצית של ראש שני' ויקחני ביציצית ראש", ולא פי' שהוא מילשון ראי'.

מייה א' אחר שהשミニינו רחמנא דאייכא עוד זירות מלבד גוף המצוה, שהוא דין וראיתם שוב הי' דין נוסף במצבות הציצית (ולא מצוה אחרת בפ"ע). ולהכי גם לדעת הרמב"ם למדין (שם פ"ג ה"ז) מ"וראיתם אותו" לדיני מצות ציצית, שאין ליליה זמן ציצית⁵.

מיא"כ הطور ס"ל ד"וראיתם אותו זוכרטם את כל מצות ה" והוא מגוף" מצות ציצית. ולהכי אין לחلكם לב' עניינים, וכمفorsch בלשונו "להיות כל אדם זהיר וזרוי במצבות ציצית .. כי עיקר מצותה על זכירת המצאות".

דיל' שזה אינו אלא לשיטת הטור ד"וראיתם

אתו זוכרטם את כל מצות ה" הוא מגוף מצות ציצית. אבל לדעת הרמב"ם הנ"ל דאיינו מגוף המצאות, י"ל (דא) אם נדייך בתיבת "למען" כדברי ה"ב' ח' שם גב תפלין וטוכה שאני ציצית מתפלין וטוכה, דבתפילהין וטוכה נאמרה תיבת "למען" על קיום המצואה, "זהה" לך לאות ג' למען תהיה תורה ה' בפיק כי ביד חזקה הוציאד ה' ממצרים" (בא, יג, ט), "בסוכות תשבו ג' למען ידעו דורותיכם ג'" (אמור כג, מב-ג), ואילו ביציצית –

(5) ולהעיר שלישונו שם "חובת הציצית ביום ולא בלילה שני' וראיתם אותו בשעת ראי'", ממשע לדחרmb"ם אין מצוה בראיתו בפועל, אלא פי' וראיתם אותו הי' בזמן ראי'.

(6) ומה שג התו הביא בראש ס"ח "נון" ציצית ע"ש החותין הנפרדים – לא קשה על דברינו, כי חווינו שהקפיד להזכיר הדבר רק בוגוע להלכה ש"ע"כ צרי' להפרידים זמ"ה (כמ"ש ה"ב' ח' שם), ולא כרבmb"ם שבודה התחילה כל ה' ציצית – כהגדירה על מצות ציצית (וראה רmb"ם שם פ"א סה"ח).

(7) וכ"מ מדברי רבינו יונה בספר היראה קרוב לתחלו, וכמו שהביא בביבורי הגר"א בש"ע שם רסכ"ד.

וראה גם ש"ת הרב"ש ח' ב' סקכ"ו (הובא בבב' שם סכ"ד). ולהעיר מפסק דינים להצ"ז לא"ח ס"ח (אות

(8) אבל ביציצית נזהרין כל העולם ואין זה מدت חסידות בלבד כ"א מצוה דאוריתא כמ"ש וראיתם אותו זוכרטם כר. ע"ש.

לקראת שבת

מצות ציצית כתיקונה, אלא שחרר דבר הנוסף – השליםות שיש במצוות ציצית – קיום עניין וראיתם אותו זכרתם את כל מצות ה' גו".
ולכארה תלייא מילתא בב' הפירושים (שבאי רשי"י פרשנו טו, לח) בתיבת "ציצית"³: א) "ע"ש הפתילים התלויים בה כמו ויקחני בציצית ראשית" (יחזקאל ח, ג); ב) "ציצית על שם וראיתם אותו כמו מץ' מן החרכמים" (שה"ש, ב, ט, וכן הוא בספריו על הכתוב).

דנהנה, לפי' הב' דשם "ציצית" הוא ע"ש וראיתם אותו, מובן ד"וראויתם אותו" הוא גדר מצות ציצית⁴, וכשהסר "וראויתם אותו" חסר בחפצא דציצית, ולא קיים מצות ציצית כתיקונה; משא"כ לפ"ה הא' שהוא ע"ש הפתילים, הרי החפצא דציצית אינה אלא הפתילים עצמן, וא"כ קיים המצוה הוא כשלובש בגדי עם הפתילים התלויים ויוצאים ממנה.

ומעתה ייל' דבאה קא מיפלגי, דלהרמב"ם וראיתם אותו זכרתם את כל מצות ה' גו" (שהכתוב שקללה ותלה בה כל המצאות כולן) הוא דבר נוסף על עצם מצות ציצית, שכן חלקם לב' פרטימ בב' הלוות, ומדגיש חילוקם: חיבור ההשתדרלות במצוות ציצית עצמה "קיים

(3) גם בעוד מפרש הتورה נאמרו ב' פירושים אלה (ראה רבש"מ, ר"י בכור שור ועוד), אבל הם פירשו זה בבר' כתובים נפרדים שבציצית, בפסקו לח פ"י "כמו בציצית ראשית פתילים וכו", ובפסקו לט (בו נאoro וראיתם אותו) פ"י "וה' לכם לציצית הציצית הה' לה' לכם לראי' שתראו אותו כמו מץ' מן החרכמים" (לי' הרשב"ם). וא"כ אין מה ראי' (פ"ב) על גוף מצות ציצית.

(4) להעיר מהו"ת פרשנו ע' תרד, שmbיא ממ"כ לרבות סוף פרשנותו "וה' لكم לציצית שתאה רראיית" – פ" שצrik שייהו הציצית על בגדי כי' כמ"ש הפסוקים וכו". – ראה לקמן ס"ז.

זכירת כל המצאות – "שהרי הכתוב שקללה ותלה בה כל המצאות כולן"¹, משא"כ הطور כללון ביחד כענין והמשך אחד, ולא הזכיר ע"ד ההשתדרלות בקיום מצות ציצית בפ"ע, כ"א רק הזיהירות במצוות ציצית מצד זכרת כל המצאות שבה, ומודיק שענין זה הוא "עיקר מצותה" דציצית.
ויל"ע מה ראה הטור לשנות בזה, ובמאי Ка מיפלגי הכא.

ב.

חדש דאיפליגו אי הויל חלק מגוף מצות הציצית או חיבור בפ"ע
ונראה לומר דבאמת פלוגתא יסודית נשנה כאן בגדיר הא דאמר קרא בפרשנו "וראויתם אותו זכרתם את כל מצות ה'", דנהנה דברי הכתוב כאן יש לפרש בשני אופנים: ד"וראויתם אותו זכרתם" הוא מגוף מצות ציצית (כదמ"ע לכארה מזה שנאמר בכתב "והי" לכם לציצית וראיתם אותו גו"), או ד"וראויתם אותו גו" הוא דבר נוסף הבא כתוצאה מקיום מצות ציצית.

ונפק"מ לדינא, דלאפונ הא' בינו דקים ממצוות ציצית (כתיקונה) הוא כאשר ישנו ה"וראוית אותו" בפועל, או שינוי האפשרות לראות הציצית², הרי אם חסר בזה – לא קיים מצות ציצית (כתיקונה); משא"כ לאפונ הב' דקיים מצות ציצית הוא בעצם (עשיתן) ולביבתן, הרי גם כשה"א להיות "וראויתם אותו" קיים

(1) ראה לקו"ש חכ"ט ע' 4-63.
(2) ראה לקמן הערכה 15.

לקראת שבת

בנין ישראל במדבר ארבעים שנה, ועסוק אף ורק בענייני רוחניות היה הכנה בלבד לעיקר ותכילת הרצון של הקב"ה – מצוות מעשיות התלויות בארץ.

ע"פ יסוד זה יוסרו התמיינות דלעיל:

אף שראו בני-ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים, יכול המרגלים לטעון: "כי חזק הוא מנו" – הנסים והניצחונות למעלה מדרכי הטבע שהיה לבני-ישראל במדבר, מכיוון שהוא באופן רוחני ובלבי קשר לארציות וגשמיota, במילא יכול לנצח את העולם.

אבל בכניסה לארץ ישראל, שם צריכה להיות ההנאה באופן של התלבשות וירידה לענייני העולם והטבע, ודוקא באופן זהה (כנ"ל שזו רצונו של מקום) – הרי שלא יכולם להתרחש ניסים כאלו שלמעלה מהטבע (וכמו שבאמת היה שהופסקו המן, הבאר וענין הכבוד). ובהנאה באופן של התלבשות בעולם, טנו המרגלים, אי אפשר לנצח את ילדי הענק!

זו הייתה טענה א' אפילו בעל הבית אינו יכול להוציאו כליו": בוודאי ריבון העולםים אשר לו הכוח והמשילה לעשות בעליונים ובהתחנותים כרצונו, והעולם כולו כלו הוא "כליו", כלים שלו – אבל להוציא את כליו" להוציא את נצוצי הקדושה הנמצאים בתחום העולם, ולהעלותם לקודשה (בסוד בידור הניצחות), זאת אפשר לעשות רק שנמצאים למעלה מן העולם. וכי札 אפשר להיות "בתוך העולם", על-פי חוקי וסדרי הטבע, ולנהל את העולם ע"פ רצון הקב"ה שלמעלה מהטבע – זהו בלתי אפשרי!

יושע וכלה ענו על טענה זו: "אם חפץ בנו הויל" – כיון שרצוינו וחפצנו של הקב"ה שנביא לידי פועל את הכוונה האלוקית" לעשות לו יתרך דירה בתחותנים", הרי שלחמנו הם גו' וה' איתנו אל תיראום". אין מה להתפרק ולהתפעל מהעולם, אף שהעולם נשאר בהעלמו (ש"עולם" הוא ידוע מלשון "העולם" והסתור – על שום שMASTER את הקב"ה), בכל זאת, הש"ת מסיע תמיד לישראל, שגם בשעה שהעולם נשאר בלבשו וסדריו – יצילחו בו באופן שלמעלה מדרך הטבע, ולעשות ממנו כל' נאה לקב"ה.

כלפי האמת, ניסים המלובשים בטבע נעלים יותר מאשר מלבושים בטבע: בניסים שלמעלה מדרכי הטבע נראה ונגלה כיצד הקב"ה אינו מוגבל ח"ו בלבושי העולם, וביכלתו לעשות בו כרצונו. אמונם הניסים המלובשים בדרכי הטבע ובתחולות העולם – בהם מתגלת הארץ איך הקב"ה אינו מוגבל גם ב"למעלה מן הטבע". כלומר: היה מקום לומר, קטעת המרגלים, שהדרך היחידה שהקב"ה יכול להסתדר" עם העולם הוא ע"י שבירתו ושידוד מערכותיו בבקירית ים-סוף; ניסים המלובשים בטבע מראים שהקב"ה הוא נעלם גם מזאת ובידיו להתנהג באופן שלמעלה מהטבע – בתחום הטבע, וכך יהיו הטבע והלמעלה מהטבע לאחדים בידיו.

לקראת שבת

בדרכן כזו היה גילוי האלוקות בבית קדשי-הקדושים. שם נתחברו המיקום והלמעלה מן המקום ייחדיו – "מקום הארון אינו מן המידה"⁹, מידת הארון הייתה אמתית וחצי על אמתים וחצי, ומקום קדשי הקדושים היה עשרים אמה – ומיודות אלו היו חיבטים להיוות כן – ועם זאת לא היה זה מן המידה.

עד"ז צריכים ישראל לפעול בארץ ישראל: מחד, חייבם להישאר בהגבנות ובהסדר דרכיו הטבע – ומайдן, שם לפעול את רצון הקב"ה שהוא מעלה מכל מידה והגבלה.

וזהו שאמר כלב: "עליה נعلاה וירשנו אותה" – ב' עליות, עליה באופן של מעלה מדרך הטבע, ועליה אחרת גבהה הרבה יותר – למעלה מלאהיות רק למעלה מדרך הטבע, והכח האלקי לירד ולהתלבש בתוך לבושי הטבע!

וכוח זה מקבלים בבחינת "ירשנו" – ירושה. כמו בירושה שהיורש נעמד במקום המוריש לכל דבריו, כך בני ישראל, כאשר הם נכנסים לארץ ישראל וועסקים במצבות מעשיות – מקבלים הם את כוחו של המורייש, אבינו شبשימים, ומכוחו "עליה נعلاה וירשנו אותה", אפשר לפעול על העולם גם כשהוא נשאר בגדירו הקודמים.

וממנו ניקח לעבוד את ה' אלוקינו:

בחיי כל יהודי ישם ב' תקופות: תקופה המדבר ותקופת הכנסת לארץ ישראל. בתחילת כל יום, כשהיהודי משכימים בבית הכנסת, ובבית הכנסת בבית המדרש אויז הוא ב"מדבר", הוא עוסק ברוחניות¹⁰ ומתעלה מעלה מעלה. ואח"כ כשהבא להנאה בהם מנהג דרך ארץ" הרי הוא יורד לעולם המעשה, לארץ ישראל, לעסוק בעשיית רצונו של מקום.

יכול הוא לטעון: בשעה שהוא עוסק בתורה, ולמוד את חכמו ורצונו של הקב"ה, מובן שיש רק את הקב"ה אותו; על אחת כר"כ בשעת התפילה כשהוא עומד כעבד קמיה מונה בפנים מי שאמור והוא העולם – איז גם מציאותו שלו איננה קיימת "וain עוד מלבדו"; אבל כשהוא יוצא מבית הכנסת לעסוק בדרך הארץ, כהוראת התורה הק" "ברוך ה' אלוקיך בכל אשר תעשה" – שם חיב הוא לנוהג בדרכי העולם.

כיצד אפשרי בכלל, שכאשר הוא עוסק בראשו ורובו כל היום במשא-ומתן ובעניןיהם גשמיים – שלא יתענג מהם, ותהיה מגמותו רק לעשותות נח"ר ליוציאו? – אדרבה, טוען הוא, "ארץ איכלת

⁹ ימא כא, א. וש"ג.

¹⁰ אף שהוא עוסק במצבות טלית ותפילין וכי"ב, שהם עניינים גשמיים – מ"מ, הוא לא מתעסק בהגבנות של העולם.

חידושי סוגיות

בגדרי חיוב וראיתם בצדיצית

ידדקם בשינויים שבין הרמב"ם להטור גבי עניין "וראיתם" בצדיצית, ויסיק דאיפליגו בגדרו ע"פ ב' הפירושים שיש לפרש בתיבה "צדיצית" / יראה המקור למחולקתם בדברי חז"ל / יבאר עפ"ז שיטות הפסיקים בטלית קטן אי צידך ללבשו על הבגדים או לאו, ויוסיף לפלפל במנהגי טלית קטן השיעיכים לדין "וראיתם"

א

יביא חילוק הרמב"ם והטור באופן הבאת דין וראיתם

בסוף הל' צדיצית (פ"ג הי"א) כתוב הרמב"ם: "עפ"ז שאין אדם מחוייב לקנות טלית .. כדי שיתחייב הצדיצית כו' מ"מ טוב ונכון להיות כל אדם והיר זוריז במצבות צדיצית שהיא לו בגין קטן מצויין שליבש אותו כל היום כי עיקר מצותה על צדירות המצות ובכל שעה ובכל רגע צריך לכך כו'."

זהו, הטור אף הוא הזכיר בספרו (או"ח סכ"ד) למעלת הויהיות במצבות צדיצית, וזה: "עפ"ז שאין אדם חייב לקנות טלית .. כדי שיתחייב הצדיצית כו' מ"מ טוב ונכון להיות כל אדם והיר זוריז במצבות צדיצית שהיא לו בגין קטן מצויין שליבש אותו כל היום כי עיקר מצותה על צדירות המצות ובכל שעה ובכל רגע צריך לכך כו' לאדם חסיד שיפטור עצמו מצוה זו אלא לעולם ישתדל להיות עטוף בכסות המחויבת במצבות צדיצית לב' פרטימ בב' הלכות. תחלה כא משתעני במצבות צדיצית עצמה, ש"אין ראוי שלalach"ז (שם הי"ב): "לעולם יהא אדם זהיר כו' שיפטור עצמו מצוה זו כו' לעולם ישתדל במצבות צדיצית כדי שיקיים מצוה זו", ובהלכה בפ"ע מבאר הצדיצית שהרי הכתוב שקללה ותלה בה כל המצות قولן שנאמר (פרשנו טו, לט) וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה".

המעשה הוא העיקר

וימצא איש מקושש עצים ביום
השבת

מעשה המקושש הי' כו' מיד אחר מעשה
מרגלים, אמר במדרש דלשם שמים נתנו,
שהיו אומרים ישראל, כיון שנגור עליהן שלא
יכנס לארץ מעשה מרגלים, שב אין מחובין
במצות. מדוחיל שבת, כדי שיירגו ירא
אהרים
(פנ. לב. תודעה אפיילו, בבא בתרא קמ. ב)

יש לעיין, מהו הטעם זהו שחשכו בני
ישראל דמשום שנגור עליהם שלא ליכנס
לאرض, אינם מחוביבים במצוות, דמדוע יפטרו
מחיוב המצוות בשביל זה?

ויבן זה ע"פ המבואר בסה"ק (ראה לקויות
ריש פרשנתנו, ועוד) שהטעם זהו שוצו המרגלים
ליישאר במדבר הוא כי רצונם הי' לעסוק כל
הימים בתורה כמו שהורגלו במדבר, ולא רצו
ליקנס לארץ ישראל לעסוק גם בקיום מצוות
מעשיות, שהרי יצטרכו לזרע את שדותיהם
וכו', ולהתחייב בתמורה ומעשר ובשאר
המצוות.

ועפ"ז חשבו ישראל דמכיוון שנג�� עליהם
שלא ליכנס לאرض, ה"ז סימן ש"אין מחוביבים
במצוות", שהיא עבודה "ארץ ישראל" כנ"ל.

ועל זה בא סיפור המקושש להורות, דאף
שלש שנים נתוכון", ומהשברתו וascalו הינו
שלמים עם הקב"ה והטורתו, מ"מ מכיוון שלפעול
חילל את השבת במעשה, נהתחייב סקללה. והוא
הרבך בוגגע לאלו שנשאו ב"דבר", דאף
שרוב עסקם הי' בתורה ובבנתה השכל, מ"מ
הרי הם "מחוביים במצוות", דעיקר עבודתם
הוא לקיים את המצוות במעשה.

(ע"פ לקו"ש חכ"ח עמ' 93 ואילך)

לה' הארץ ומולאה

ראשית עיריסותיכם חלה תריבמו
תרומה

למה נסכה פ' חלה לפ' ע"ז, לומר לך, שכל
המקיים מצות חלה כאילו בטל ע"ז
(פנ. ב. וקריא רבבה פט"ז.)

אמרו חז"ל (שבת לא, א) "אמונה זה סדר
וזדים", ופירש בתוס' (ד"ה אמונה) "שמאמין
בחיה העולםים וזורע".

והחידוש זהה הוא, דהרי המשקיע בעבודת
השדה, עלול לחשוב, שגידול התבואה ורווחיו
שמקבל מעובודה זו, הם תוצאה מגודל יgituto
והשקעתו בשודחו, ו"כוחיו ועוצם ידי עשה לי
את החיל הזה" ח"ג.

אך ישראל הזורע את שדהו יודע, שגידול
התבואה ואיכותה אינם באים מ"כוחו" של
האדם ח"ז, כ"א הקב"ה הוא ה"נותן לך כוח
לעשות חיל", וברכת ה' היא תשעיר". ולכן
זרעתו אינה מפני שכוכוב השדה להבאי לו
פרנסתו, כ"א ש"אממין בחיה העולםים", שיביא
לו את פרנסתו ע"י הורעה.

וזהו תוכן מצות חלה, שהאדם מבין
ומכיר שלא מיגיעתו ועובדותו עשה את החיל
זהה, כ"א הקב"ה בלבד הביא לו את הברכה,
וא"כ הרוי אין התבואה והעיסה שייכים לו,
אלא להקב"ה. ולכן הוא נותן את "ראשית
עיריסותיכם" – "תרומה לה", כי באממת שיכית
העיטה להקב"ה.

וזהו "כל המקיים מצות חלה כאילו ביטל
ע"ז", כי בקיום מצות חלה מראה האדם שאין
כח ושליטה לשום דבר מבלעדי ה', ואפי'
פרנסתו אינה מגיעה מעצמה ע"פ דרכיו הטבע
כ"א מהקב"ה בלבד.

(ע"פ לקו"ש חכ"ח עמ' 183 ואילך)

לקראת שבת

יושביה", עצם העיסוק בענייני ארץ מגשם ומוריד את האדם, וזה מבלב אותו אפילו בשעה שהוא
צריך להיות עסוק בתורה ובתפילה!

על זה בא התשובה: זהה טענת המרגלים! הם טוענו שככל הנוגע לענייני העולם "אפילו בעל
הבית אינו יכול להוציא כליו". אבל האמת היא ש"אם חפץ בנו ה' והביא אותנו אל הארץ" – אנו
הולכים בשליחותו וע"פ רצונו של הש"ת, יש לנו את הכוחות הרואים לכך, ויכולים אנו לחבר את
העולם וטבעו עם הקב"ה שלמעלה מהעולם. "עליה נעלחה ויירשנו אותה!"

